

3. BÖLÜM

SEVİNÇ VE HÜZÜN

- **ANKARA'DA İSMET PAŞA'YA
SAYGI DURUŞU**
- **KÜÇÜK BİR YANGIN;
BÜYÜK BİR KAYIP**
- **SAFRANBOLU ONULMAZ
ACI İÇERSİNDE**

3. BÖLÜM

SEVİNÇ VE HÜZÜN

9 Aralık 1973 günü yapılan seçimlerde Hilmi BAYRAMGİL'in Safranbolu Belediye Başkanlığı'na seçilmesi, sadece CHP'lilerce değil, diğer partilerin sempatzanı çok sayıda Safranbolulu tarafından da sevinçle karşılandı. Safranbolu'da bir dönem kapanmış, yeni bir dönem başlıyordu.

İlçe seçim kurulundan mazbatasını alıp, seçimden üç gün sonra görevine başlayan yeni Başkan Hilmi BAYRAMGİL'in ilk günleri kutlamaları kabul, belediye personelini tanıma, yeni seçilen Belediye Meclisini 24 Aralık'ta toplayıp, Encümen başta olmak üzere, belediye organlarının oluşturulması gibi yoğun ilişkiler içersinde geçti. Bu arada 14 Aralık günü Ankara Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün, Safranbolu'daki vakıf dükkanların satışına ilişkin yaptığı ihalede, dükkanların hepsini Belediye'nin satın almasını sağladı.

● ANKARA'DA İSMET PAŞA'YA SAYGI DURUŞU

Yeni dönemin üçüncü haftasının başında, 25 Aralık 1973 akşam üzeri, radyo haberlerinden, Ulu Önder ATATÜRK'ün en yakını, bir süredir rahatsız bulunan 2 nci Cumhurbaşkanımız, Sayın İSMET İNÖNÜ'nün vefatını öğrenmek, tüm Türkiye'yi olduğu gibi Safranbolu'yu da büyük bir üzüntü içersine soktu. Ertesi gün, yandaki 26 Aralık 1973 tarihli Hürriyet Gazetesi gibi, tüm gazeteler siyah başlıkla yayımlandı.

Cumhuriyetimizin ve demokrasinin hayattaki temel direğini, ulu çınarını; halen dahi yeri doldurulamayan büyük devlet adamını kaybetmiştik.

27 Aralık Perşembe günü radyonun öğle haberlerinden Rahmetli İNÖNÜ'nün naaşı'nın TBMM tören salonunda katafalka konulacağı, halkın sabaha kadar saygı duruşunda

bulunabileceğini ve ertesi Cuma günü de, düzenlenecek resmi cenaze töreniyle Anıtkabir’de kendileri için özel olarak hazırlanan mahalde defnedileceğini öğrenince, saygı duruşunda bulunmak üzere, eşimle birlikte Ankara’ya gitmeye karar verdim ve o gün saat 15.00 için otobüs biletimi aldım.

Yazıhaneye döndüğümde, bir ara Belediye Başkanı ile bir telefon görüşmem oldu, İNÖNÜ’ye saygı duruşu için Ankara’ya gideceğimi öğrenince, ben de eşimle gitmek isterim dedi; çok sevineceğimi, hemen otobüste yerini ayırtmasını söyledim. O sıralar şehirlerarası otobüsler Karabük’ten hareket etmekle beraber, Safranbolu’da Köprülü camiiinin avlu girişindeki, Selim ATAY’ın yazıhanesinden otobüs bileti temin ediliyordu.

İki saat içinde hazırlanıp, iki aile olarak yola çıktık, saat 18.30-19.00 dolaylarında Ankara’ya ulaştık. Önce bacanağımın Cebeci’deki evine uğradık; biraz dinlendik, sonra saat 20.30 sıralarında TBMM’ne gittiğimizde, Meclis’in İçişleri Bakanlığı’nın karşısındaki büyük tören salonuna açılan kapısından itibaren ve Meclis bahçesini takiben, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı binasının önlerine kadar, en az bir kilometre uzunluğunda ve her bir sırası 6-7 kişiden oluşan, saygı duruşu için bekleyen büyük bir kalabalıkla karşılaştık. Kuyruğun en sonunda yerimizi aldık. Dondurucu bir soğuk, nefes kesen bir ayaz vardı; sanırım eksi 15 derece dolaylarındaki soğuğa karşı, kuyruk her geçen dakika daha da uzuyordu. Biz ancak gece yarısı saat 01.00 dolaylarında saygı duruşunda bulunup, katafalkın önünden geçebildik.

Cumhuriyet - 28.12.1973

BAYRAMGİL çifti, gece kalacakları Maltepe’deki Anıt Otel’e, biz de kayınpederimin evine gitmek üzere ayrıldık. Maltepe Camiinde kılınacak

cenaze namazı sonrasında kortej, BAYRAMGİL'lerin kalacakları Anıt Otel'in bulunduğu Maltepe caddesi de denilen, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı'ndan, Anıtkabir'e doğru yol alacaktı. Kortejin geçişini birlikte izleyecektik ve bu amaçla otelin caddeye bakan odalarından birinde kalacaktık.

Cenaze töreni için yollar trafiğe kapatılmadan önce, sabah erkenden eşimle birlikte Anıt Otel'deydik. Odanın bir penceresinde Sayın BAYRAMGİL'le ikimiz, diğerinde eşlerimiz; caddenin her iki tarafında onbinlerce yurttaş... Derin bir sessizlik ve saatlerce bekleyiş... Nihayet uzaktan önde, bir top arabasında Rahmetli İNÖNÜ'nün aziz naaşları görüldü; yavaş yavaş ilerliyordu; yanda Harp Okulu öğrencileri, arkada İNÖNÜ ailesi, Devlet büyükleri, yüksek rütbeli subaylar, yabancı ülke temsilcileri, mülki ve askeri erkan olmak üzere, caddeye sığmayan çok büyük bir kalabalık, bir saate yakın bir süre önümüzden geçti.

Hem ağlıyor, hem İNÖNÜ'ye naçizane dua ediyorduk; hiç konuşmuyorduk. Tarihsel bir olaya tanık oluyorduk. Ancak bir ara, Hilmi BAYRAMGİL'in huşu içerisinde, İNÖNÜ'nün cenaze törenindeki birlikteliğimize özel olarak değinmemin nedenini oluşturan, sonradan çok etkilendiğim ve hiç unutamadığım şu sözlerine muhatap oldum:

“Kızılta, böyle muhteşem bir cenaze törenini Allah kime nasip eder; herhalde en sevdiği kullarına değil mi ?”

Allah mı söyledi; yoksa, *“bana da böyle bir cenaze töreni nasip et”* diye, o sırada Allah'a yalvardı da, duası kabul mu oldu, bilemem; 20 gün sonra Safranbolu'da, Hilmi BAYRAMGİL için yapılan cenaze töreni de, daha sonra belirteceğim gibi, Safranbolu ölçeğinde düşünülürse İNÖNÜ'nünkü kadar görkemliydi.

Cenaze töreninin yapıldığı 28 Aralık 1973 Cuma günü öğleden sonra BAYRAMGİL'ler Safranbolu'ya döndüler, ben yılbaşı tatilini geçirmek üzere bir süre daha Ankara'da kaldım. 1974 yılının ilk günlerinde Ankara'dayken, halen üzerinde, Belediye'nin de yer aldığı iş hanının bulunduğu arsadaki, Ali ACAR ve kardeşlerine ait tahta dükkanlardan oluşan çarşının tamamen yandığını duydum. Bu çarşıda emekli İlk Öğretim Müdürü, CHP İlçe Başkanı Hikmet TURGUT'un kırtasiye dükkanı ile Abdi YALMAN'ın mobilya dükkanının da bulunduğunu anımsayabilmekteyim.

● KÜÇÜK BİR YANGIN; BÜYÜK BİR KAYIP

Safranbolu'da bir başka yangın da 17 Ocak 1974 Perşembe günü öğleden sonra, Musalla Mahallesi'nde bir samanlıkta çıktı. Ancak, o yangın, bir samanlığı yakmakla kalmadı, Safranbolu'yu da yaktı, kavurdu.

Yangın sırasında Çarşı'da yazıhanemde değildim, bir mahkeme keşfine gitmiştim. Keşif sonrası, akşam üzeri yazıhaneye dönmedim, eve gittim. Bir telefon haberinden, yangını ve yangın sırasında Belediye Başkanı Sayın BAYRAMGİL'in rahatsızlandığını ve istirahat etmek üzere evine götürüldüğünü öğrendim. Ek bilgi almak için Belediye Başkanı'nın evine telefon ettiğimde ise, telefona çıkan kayınbiraderi Erdoğan CAYMAZ'ın, "*eniştemi kaybettik*" sözlerini duyunca, inanmanın olanaksızlığından olsa gerek, yanlış anladım sandım. Ama ne yazık ki doğruydu, gerçektir. Gazhane yokuşu başındaki evlerine koştum; yakınları, dostları herkes perişandı, şoke olmuştu; kimsenin ağzını bıçak açmıyordu.

Zihnimde kısa bir süre öncesine ilişkin şu anı canlandı. Seçimden birkaç gün önce Kiranköy'de, Kireççi'nin Kahvesinde seçim konuşmamızı yapmış, dönüyorduk; arabada, Sayın BARAMGİL, "*beni bu işlere neden bulaştırdınız, 45 yaşındayım, evde ne güzel, kızımın her gece sobanın yanında oynuyordum*" diye serzenişte bulunmuştu. Seçim çalışmalarından kaynaklanan yorgunluğa vermiş, "*seçim bitsin yine oynarsınız*" diye yanıtlayarak bu sözlerini hiç önemsememiştik. Ama heyhat, artık küçük kızıyla oynaması mümkün değildi; bu, çok acı bir alinyazısıydı.

Anlatılanlara göre, Sayın BAYRAMGİL yanan samanlığın bulunduğu sokağa, itfaiyenin çalışmalarına nezaret için gitmişti; ancak söndürme sırasındaki kimi olumsuzluklar ile yersiz ve gereksiz konuşmalardan etkilenerek rahatsızlanmıştı. Hemen eczaneye getirilmiş, orada eczacı Erhan İNEGÖLLÜ'nün ilk yardımı sonrası, arzusu uyarınca istirahat etmek üzere evine götürülmüş; ancak kısa bir süre sonra kalp krizinden vefat etmişti. Evine değil de Karabük'e hastaneye götürülmediği için hayıflanılıyordu; bahçe kapısından eve kadar uzanan 50-100 metre dolaylarındaki yokuşu yürüyerek çıkmasının hata olduğundan, buna engel olunması gerektiğinden söz ediliyordu.

Ama ne yazık ki olan olmuştu; takdir-i ilahi böyle deniyordu, ecele karşı durulamıyordu. Yangın, Safranbolu'da ikinci kez Belediye Başkanlığı makamının boşalmasına yol açıyordu. İlkinde HİLMİ BAYRAMGİL'in kayınpederi Safranbolu'nun unutulmaz Belediye Başkanlarından Cemal CAYMAZ, 1952'de Akçasu, Ulukavak Sokak'ta Alpagutların evinin yanması sırasında maruz kaldığı haksız ve çirkin isnatları onuruna yedirememiş ve görevinden istifa etmişti. Ancak, aradan 20 küsur yıl geçtikten sonra Belediye Başkanlığı'nın boşalmasına yol açan bu son yangında, ateş sadece düştüğü yeri yakmıyor; ölüm, sadece ölenin aile bireylerini öksüz bırakmakla kalmıyordu; tüm Safranbolu'yu da etkiliyordu.

Cenaze töreni için Kaymakamlıkça, o sıralar Kalealti İlkokulu'nda bulunan İlçe İlköğretim Müdürlüğü'nde, Halk Eğitim Merkezi Müdürü Mustafa UZUN'un yönetiminde bir komite oluşturuldu; resmi görevliler

dışında, aileden yakınlarının da yer aldığı bu komitede, CHP İlçe örgütünü temsilen bulunuyordum. Komite tarafından defin sırasında, mezarı başında bir konuşma yapmakla görevlendirildim.

Safranbolu'da İLKSES Gazetesi (18 Ocak 1974)

19 Ocak 1974 Cumartesi günü yapılan cenaze töreni için öğle namazı öncesi Çarşıda çok büyük bir kalabalık oluştu. Sadece Safranbolulular değil, başta Karabüklüler olmak üzere Zonguldak İl merkezinden ve ilçelerinden belediye ve siyasal parti temsilileri, çok sayıda özel ve resmi sıfatlı zevat; Kaymakamlar, Belediye Başkanları, Milletvekilleri gelmişti. KÖPRÜLÜ Camii'nin avlusu, iğne atılsa yere düşmeyecek derecede dolmuştu. Avluya girebilenlerden çok daha fazla sayıda kişi, avlu dışında çarşı sokaklarını dolduruyordu.

Cenaze omuzlar üstünde, Musalla mahallesinden değil, Babasultan mahallesini ve Kastamonu yolunu takiben şehir mezarlığına götürüldü; soğuk bir gündü, kar serpiştiriyordu; kortejin bir ucu mezarlığa ulaştığında, sanırım diğer ucu, herhalde çarşıda veya Hergele Pınarı'nda, Mantarcı Kızı'nın evinin oralarda olabilirdi.

Cenaze töreni, ölene karşı yapılması olağan bir dinsel görevin ötesinde, olağanüstü düzeydeki sevgi, saygı ve bağlılığın göstergesi niteliğinde idi. Safranbolu, ne o güne kadar ve ne de ondan sonra böylesine görkemli bir cenaze törenine sahne olmamıştır. Büyükler, Hıdırlık'a defnedilen, Cumhuriyet öncesi ve sonrası Safranbolu'sunun önde gelen kişilerinden

Dr. Ali Yaver ATAMAN için, 1955 yılında yapılan cenaze töreni ile kıyaslıyorlar, ondan çok daha fazla bir kalabalıktan ve çok daha hüzün bir ortamdan söz ediyorlardı

Sayın BAYRAMGİL, hüzün dolu bir törenle hemşehrilerinin omuzları üstünde ebedi istirahatgahına götürülüyor

● SAFRANBOLU ONULMAZ ACI İÇERSİNDE

Sayın BAYRAMGİL'in, rahmetli İNÖNÜ'nün cenaze törenindeki sözlerine daha önce değinmiştim. Herhalde o törendeki duası kabul görerek, kendisi de, Safranbolu ölçeğinde İNÖNÜ'nünkü gibi belleklerden silinmeyecek bir törenle ebedi istirahatgahına yolcu ediliyordu. Etkilendiği ve imrendiği biçimde, Allah ona da, benzersiz bir cenaze töreniyle defnedilmeyi nasip etmişti. Definden hemen önce, mezarı başında, hazır bulunan cemaata hitaben, megafonla aşağıdaki konuşmayı yapmışım:

"Beldemizin Başkanı Sayın Hilmi BAYRAMGİL'in aziz naaşının ebedi istirahatgahına tevdi edileceği şu anda, dini merasimden önce, bütün Safranboluluların da duygularına tercüman olacağımız inancıyla, birkaç cümle ile acı kaybımızın tevlit ettiği duyguları dile getirmek istiyorum. Hilmi BAYRAMGİL'i kaybetmek, sadece muhterem ailesi efradını onulmaz acılara garketmiş değildir; iki gündür genç-yaşlı bütün Safranbolu, kendisinden büyük ve yararlı hizmetler beklediği değerli bir evladını, kardeşini, ağabeyisini kaybetmenin matemi içersinde bulunmaktadır.

O, sadece muhterem refikalarını ve sevgili üç yavrusunu öksüz bırakarak aramızdan ayrılmamaktadır; artık bundan böyle, bütün Safranbolulular yediden yetmişe öksüzdür, mahzundur. O, sadece Sayın BAYRAMGİL ailesinin reisi değildi; her inançtaki ve her görüşteki bütün Safranboluluların reisi, hamisi ve hizmetkarı olduğunu ve olmağa devam edeceğini çok kısa bir zaman zarfında göstermişti. Merhum, Safranbolu'nun umut kaynağı olarak göreve başladı; başlangıçta kendisine bel bağlayan, umut bağlayan veya bağlamayan herkesin takdirlerini, sevgilerini ve saygılarını, herhangi bir faniye asla nasip olmayacak kadar kısa bir süre içerisinde kazanarak ebedi aleme göç etti. Mazbatasını aldıktan bir gün sonra 12 Aralık tarihinden vefatına kadar geçen 35 gün içerisinde belde hizmetlerinde gösterdiği gayret, azim ve alaka, biz Safranboluluların hafızalarından ve hatıralarından asla silinmeyecektir.

O'nun hizmet anlayışı ve görev duygusu örnek alınacak ve rehber olacak nitelikte idi. Sadece 35 gün değil, yıllarca Safranbolu'ya hizmet etmişçesine, O'nun hizmet aşkı ebediyen bütün Safranbolularca yadedilecek ve Hilmi BAYRAMGİL adı, büyük küçük her Safranbolulunun unutmayacağı bir isim olarak ilelebed kalacak ve hafızalarda yer edecektir.

Hilmi BAYRAMGİL'in vefatı; hem ailesi, hem Safranbolu için büyük bir kayıptı

O, Safranbolu'nun, bizlerin dertlerini dert edinmişti; dertlerimizi yüklenmişti, sırtlamıştı, bütün dertlerimizin hallini O'na havale etmiştik severek ve isteyerek kabullenmişti. Beldemizin dertlerini ve müşküllerini yeneceğine, bütün Safranbolu kesinlikle inanıyordu. Nereden bilinebilirdi ki, O'nun hizmet aşkına ve O'nun gayretine sağlığı tahammül edemeyecekti. Büyük bir gayret ve şevkle Safranbolu'nun hizmetinde olduğunu görüyorduk; fakat kalbini feda edecek ölçüde cansiperane çalıştığına ölümüyle ve ölümünün öncesi vuku bulan yangın olayındaki tutumunu öğrenmekle muttali olduk. Onun için

merhumu “vazife şehidi” kabul ediyoruz. Üstün hizmet anlayışının kurbanı telakki ediyoruz.

Safranbolu dürüst, çalışkan ve hamiyetli bir öndere ve bir başkana sahip olmanın mutluluğu içinde idi. Bu mutluluk uzun sürmedi; biraz sonra sadece merhumun aziz naaşını değil, O'nun manevi varlığında Safranbolu'nun mutluluğunu ve umutlarını da toprağa vereceğiz. Sayın Başkan geride telafisi imkansız acılar bırakarak bizlerden ayrılıyor. O'nun kaybıyla Safranbolu'da hasıl olan boşluğun doldurulabileceğine inanmıyoruz ve bunun için şu Safranbolumuz da ne kadar talihsiz bir belde imiş demekten kendimizi alamıyoruz.

Fakat ne desek boş; elden bir şey gelmiyor. Takdiri ilahi diyoruz; Yüce Allah böyle takdir buyurdu diyoruz; mütevekkil olmağa çalışıyoruz. Merhum bütün Safranboluluların hayır dualarını alarak aramızdan ayrılıyor, bu duaların eksilmeden devam edeceğine inanmaktayız.

Aziz naaşı önünde saygı ile eğiliyor; ruhu şad, mekanı cennet olsun dileklerini sunuyoruz. Kederli ailesinin acılarını bütün Safranbolu olarak paylaşıyor; merhuma Ulu Tanrı'dan rahmet ve mağfiret niyaz ediyoruz.”

Safranbolu'da büyük coşku ve sevinçle başlayan ve ancak 35 gün sürebilen Hilmi BAYRAMGİL'in Belediye Başkanlığı dönemi, ne yazık ki onulmaz acılar içinde, hüznle son buluyordu.

Mezarı başında, defin öncesi yapılan konuşmada özellikle değinildiği gibi, Hilmi BAYRAMGİL'in vefatı, ailesi bireyleri için olduğu kadar Safranbolu için de çok büyük bir kayıptı.